

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum confirmatio sit sacramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

quam accepit in hominem ex peccato primorum parentum quam introducat per baptismum vita spiritualis: illud autem fit per exorcismum, ergo exorcismus debet precedere baptismum: & hoc est quod dicit Rabanus de institutione clericorum: & recitatur de cons. dist. 4. ubi dicitur sic: Postquam baptizandus per confessionem veræ fidei in alterius se commendauerit dominium, & per abrenunciationem prioris possessoris se seruitio alienauerit exulsatur ab eo potestas facta, ut per pium sacerdotis ministrum Spiritui sancto cedat fugiens spiritus malignus.

Th. ar. 3. **Q**UANTVM ad secundum sciendum est quod quædam sunt in exorcismo quorum virtus est solum in significando, quædam autem quorum virtus est in efficiendo illa quæ solum significant si sint in factis absque verbis, ut sal in ore positum, & linitio narium, & aurium cum sputo, & unctio olei in pectore, & inter spatulas. Primum enim significat discretionem diuinæ sapientiæ. Secundum scilicet, linitio narium & aurium significat aptitudinem respectu si dei descendendæ & approbandæ. Auditus enim aurium maxime proficit ad doctrinam, nares vero de odore iudicant. Tertium vero, scilicet olei unctio, significat expeditionem hominis ad pugnam contra hostem. Tria autem alia pertinent ad exorcismum sequentium baptismum, scilicet christiatio in vertice quæ significat gratiam Christi descendisse in baptizati mentem. Traditio cerei accensi in signum claritatis fidei: & candida vestis in signum innocentie restitute. Alia vero efficiunt quod significant & consistunt in factis & in verbis simul, ut exufflatio cum verbis, ad hoc instituta quæ sunt, maledicte exi ab eo: & manuum impositio cum benedictione. Primum enim significat & efficit expulsiorem dæmonis, ne impediatur baptizandum à susceptione baptismi. Secundum præcludit ei viam redeundi, & quod ita fit patet ratione & auctoritate. Ratio est, quia in ritu ecclesiæ quæ regitur Spiritu sancto nihil efficitur frustra vel falsè, sed nisi prædicta verba efficerent quod significat, maxime illa quæ proferuntur imperatiuè, ut adiuratio dæmonis frustra proferrentur & quasi falsè, ergo habent efficaciam faciendi id quod significant. Ad idem est auctoritas Aug. de symbolo, lib. 1. & recitatur de consec. di. 4. ca. Sicut notis ubi dicitur sic: Paruuli exufflatur, & exorciantur, ut expellatur ab eis potestas diaboli & inimici. & idem dicitur ca. dehinc iterum, tamen non propter hoc exorcismus est sacramentum, quia virtus eis non est ad spirituale effectum, qui fit remotio culpæ vel penæ pro culpa debita: sed est solum ad remouendum impedimentum quod posset impedire à susceptione sacramenti.

7 AD primum argumentum dicendum quod per exorcismum dæmon expellitur quantum ad effectum corporalem non intrinsecum: quia non oportet baptizandum esse energumenum, sed extrinsecum, quia compefcitur ne impediatur baptizandum à susceptione sacramenti.

8 Ad secundum dicendum quod quando effectus confirmat & roborat, tamen tunc primo laborandum est ad curandum effectum, ut postea melius procedatur ad curationem causæ. Potestas enim dæmonis in hominem, licet sit ex peccato primorum parentum, firmat tamen adultum in malitia, & paruulum impedire potest à susceptione baptismi, in quo procuratur salus nostra, & ideo conuenienter prius debilitatur potestas dæmonis per exorcismum, ut postea liberius & conuenientius salus detur paruulo per baptismum.

Sententia huius distinctionis. VII. in generali & speciali.

Nunc de sacramento confirmationis. Superius determinauit Magister de sacramento baptismi. Hic determinat de sacramento confirmationis. Et diuiditur in quatuor partes. Primum enim determinat huius sacramenti essentiam. Secundo ipsius ministrum. Tertio eius effectum. Quarto eius ritum. Secunda ibi, Sacramentum hoc ab aliis perfici non potest. Tertia ibi, Virtus enim huius sacramenti. Quarta ibi, Hoc sacramentum. Hæc est diuisio istius lectionis, & sententia generalis.

1 IN speciali vero Magister sic procedit. Et primo ponit agendum esse de sacramento confirmationis, cuius formam aptam dicit esse ipsa, scilicet, verba quæ dicit episcopus

pus cum baptizatos chrismate ungit in frontibus, in quo etiam tangitur materia eius, quæ est chrismata consecrati. Postea dicit quod sicut Apostolorum temporibus non potuit hoc sacramentum ab aliis quam ab episcopis esse peractum, sic nec modo potest nisi ab illis qui locum eorum in ecclesia tenent, ab ipsis, scilicet episcopis: quod si ab aliis conferatur, irritum & vacuum habetur, unde licet presbyter baptizatos ungeret vel tangere in pectore possit, non tamen ei vel eis licet baptizatos chrismate signare in fronte. Deinde dicit quod efficacia huius sacramenti est, quod in eo datur Spiritus sanctus ad robur ad nomen Christi publice confitendum, & ut ipsi suscipientes plene Christiani inueniantur, ut dicit Urbanus Papa. Obicit autem contra hoc quod dixerat hoc sacramentum à solis episcopis posse perfici per Gregorium, qui scribens Ianuario episcopo concedit quod simplices presbyteri baptizatos tangere debeant ubi episcopi desunt. Sed e contra dicit quod illud existimatur solum esse concessum pro scandalo vitando. Subdit autem quod hoc sacramentum videtur esse dignius baptismum. Et quia à dignioribus datur, & quia in digniori parte corporis fit, sicut in fronte, & forte quia per ipsum maius virtutum augmentum præstat, quamuis baptismus plus valeat ad remissionem peccatorum. Vltimo dicit quod hoc sacramentum debet à ieiuniis tradi, sicut & baptismus, nisi aliter cogat necessitas, scilicet infirmitas vel mors, nec debet iterari, sicut nec baptismus, nec ordo, ne fieret iniuria sacramento, quod tunc fit quando sacramentum non iterandum iteratur. Et subdit quod indubitanter tenendum est quod baptismus, confirmatio, & ordo iterari non debent: de aliis autem vtrum liceat, vel possint iterari dicit se determinaturum inferius. Et in hoc terminatur sententia, &c.

QVÆSTIO PRIMA. Vtrum confirmatio sit sacramentum.

Th. 3. q. 72. ar. 1.

Circa distinctionem istam queritur primo vtrum confirmatio sit sacramentum. Et videtur quod non, quia eiusdem virtutis (scilicet fidei) actus sunt credere & confiteri. Actus enim exterior & interior in idem principium reducuntur ordine quodam. Sed sacramento baptismi attribuitur actus credendi, quum baptismus sit sacramentum fidei, ergo eidem debet attribui confessio fidei, sed ad hoc ponitur confirmatio, ergo ipsa non est sacramentum per se à baptismo distinctum.

2 Item sacramenta habent virtutem ab institutione diuina. Sed confirmatio non legitur à Deo instituta, ergo non est sacramentum.

3 IN contrarium est quod dicit Melchisedes Papa, & habetur de consec. dist. 4. cap. De his vero. Scitote vtrum esse magnum sacramentum, scilicet baptismum & confirmationem.

4 **R**ESPONSIO. Videnda sunt duo. Primum est an confirmatio sit sacramentum. Secundum est vtrum sit necessarium ad salutem.

5 **Q**UO ad primum dicendum est quod confirmatio est sacramentum à baptismo distinctum, quod potest probari tripliciter. Primum ex conuenientia vite corporalis ad spirituales sic: Sicut est in vita naturali sic suo modo est in vita spirituali, sed in vita naturali sic est quod præter generationem per quam vita acquiritur requiritur alia actio per quam homo ad perfectam quantitatem & virtutem producit, scilicet augmentum, ergo similiter in vita spirituali præter generationem spirituales quæ fit in baptismo, per quam vita acquiritur, requiritur alia actio sacramentalis per quam vita spiritualis ad perfectam virtutem deducitur, hoc autem fit per confirmationem in qua datur Spiritus sanctus ad perfectum robur, igitur &c. Et hoc est quod dicitur de consec. dist. 5. cap. 1. Omnes fideles per manus impositionem episcoporum Spi. sancti. accipere debent ut pleni Christiani inueniantur. Secundo patet idem ex effectu ad quem ordinatur sic: Ad actum qui habet spirituales difficultatem opus est spirituali adiutorio. Sed præter difficultatem quæ est in credendo, est spiritualis difficultas in confitendo fidem tempore persecutionis, & quando ex persecutione imminet periculum mortis.

Q. Q. 2. Licet

Licet enim ad simplicem confessionem fidei tempore pacis sufficiat virtus fidei, tamen ad confessionem fidei coram persecutore ubi est periculum mortis, non sufficit fides, sed cum fide requiritur virtus fortitudinis quae est circa pericula mortem inferentia, ut dicitur. 3. Ethic. ergo propter sacramentum baptismi quod est in adiutorium fidei ad credendum, requiritur aliud sacramentum quod fit in adiutorium fortitudinis ad audacter confitendum, & hoc est sacramentum confirmationis. Ad hoc enim ordinatur ut homo coram persecutore audacter fidem confiteatur. Et hoc est quod dicit Melchisedes Papa de consecra. distin. 5. cap. Spiritus sanctus dicens sic: in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum confirmamur ad pugnam. Et ibidem, confirmatio armat & instruit ad agones huius mundi. Tertio apparet idem ex causa cui conformamur sic, Per sacramentum unimur & conformamur Christo, Christus autem non solum est Pater noster sed sacerdos, & rex, sicut ergo per baptismum conformamur ei ut ministri summo sacerdoti, sic oportet quod per aliud quod sacramentum conformemur ei ut milites suo regi. Et hoc fit per confirmationem per quam ascribimur ei ut milites ad pugnam spirituales contra adversarios fidei, quare &c. Et sic patet primum.

Tho. ar. 2.

6. **Q**UANTUM ad secundum dicendum quod non est sacramentum simpliciter necessarium ad salutem. Est tamen necessarium in casu, scilicet quando imminet persecutor coram quo fides est confitenda, & habetur copia ministri confirmare volentis & valentis. Quod autem non sit necessarium simpliciter ad salutem patet: quia parvuli baptizati si ante confirmationem decedant saluantur.

Quod autem sit necessarium in casu persecutionis potest probari sic, quando effectus est necessarius, & causa est necessaria, sed effectus confirmationis scilicet confiteri fidem tempore persecutionis est necessarius ad salutem cuiuslibet fidei, ergo & sacramentum confirmationis est necessarium ad salutem in tali casu si habeatur opportunitas confitentis. Qui enim in tali casu renueret sacramentum confirmationis accipere, peccaret mortaliter, propter quod dicit Melchisedes ubi supra: quamvis continuo transieris sufficienti regenerationis beneficia, vigetis tamen necessaria sunt confirmationis auxilia.

7. **A**D primum arg. dicendum quod confiteri fide absolute tempore pacis est actus fidei, sed confiteri tempore persecutionis quando ex confessione imminet periculum mortis, pertinet ad virtutem fortitudinis supposita fide. Et ad illud sufficit confirmatio post baptismum.

8. **A**d secundum dicendum quod hoc sacramentum institutum fuit a Christo: nec obstat quod non legitur eius institutio, quia multa fecit quae non sunt scripta, ut dicitur Ioan. 20. Fortè tamen eius institutio fuit per Apostolos primitus promulgata publice, praecipue post missionem Spiritus sancti in die Pentecostes.

QUESTIO SECUNDA.

Vtrum chrisma sit materia conveniens huius sacramenti.

Tho. 3. q. 72. ar. 2.

Secundo quaeritur vtrum chrisma sit conveniens materia huius sacramenti. Et videtur quod non, quia ritus sacramentorum traditus est nobis ab Apostolis, sed ipsi non leguntur confirmasse mediante chrismate, sed solum per manuum impositionem, ut habetur Actuum. 8. ergo chrisma non est materia confirmationis.

2. Item distincta sacramenta non videntur communi care in eadem materia, sed chrisma est materia in sacramento ordinis quantum ad consecrationem episcopalem, ergo non est materia in sacramento confirmationis.

3. **I**n contrarium est, quia forma verborum facit expressam mentionem de chrismate tanquam de materia: dicitur enim consigno te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis, vel sanctificationis quod idem est.

4. **R**ESPONSIO. Videnda sunt duo. Primum est quae sit materia huius sacramenti. Secundum est quis sit usus materiae in ipso.

5. **Q**UANTUM ad primum sciendum est, quod chrisma est materia huius sacramenti conveniens, & non quod quicunque chrisma, sed consecratum per episcopum. Primum

patet, quia illud est conveniens materia sacramenti, quod habet maximam convenientiam cum effectu eius. Sacramenta enim ex naturali similitudine representant, ut dicit Hugo de sacramentis. Sed chrisma habet maximam convenientiam cum effectu confirmationis, ergo &c. Minor probatur, quia confirmatio (ut dictum est) ordinatur ad audacem confessionem fidei tempore persecutionis. Ad hoc autem requiruntur duo nitor fidei in firma credulitate cordis, & odor famae in confessione oris. Primum representatur in oleo & est nitidum maxime oleum oliuarum, quod est simpliciter & antonomastice oleum. Secundum autem significatur in balsamo, quod est maxime odoris, & preferuat ad corruptionem. Et ideo chrisma compositum ex balsamo & oleo est conveniens materia confirmationis.

6. **Q**UOD autem oporteat illud chrisma esse consecratum quidam probant sic: Quotumcunque sacramentorum materia fuit Christo corporaliter applicata illa materia non indiget nova consecratione, quia tactu Christi consecrata fuit. Unde Chrysostomus dicit quod nunquam aquae baptismi peccata credentium purgare possent nisi tactu dominici corporis sanctificate fuissent. Et ideo aquae baptismi quantum est de necessitate sacramenti non oportet quod prius benedicantur antequam sacramento applicentur. Idem est de materia eucharistiae, quia Christo fuit applicata & ab ipso benedicta, dicitur enim Mat. 26. & Luc. 22. Accipit Iesus panem & benedixit. Similiter & calicem. Et ideo non oportet quod materia prius benedicatur antequam forma verborum sacramentalium super ipsam proferatur. Sed eius autem est de chrismate & oleo sancto, & oleo infirmorum, oportet enim quod prius benedicantur quae exhibeantur ad usum sacramenti, quia Christus non est visus visibilibus unktionibus ne fieret iniuria inuisibili unktioni, qui unctus est praeter confortibus suis.

7. **S**ed istud non videtur. Primum, quia si applicatio materiae ad Christum reddidit eam sanctificatam, videtur quod non solum non oporteat eam sanctificare ad hoc, quod sit materia baptismi. Sed etiam si sanctificetur quod fiat iniuria priori sanctificationi si sit eiusdem rationis, vel quod prima fuerit insufficientis, si secunda sit alterius rationis, sicut ipsi dixerunt de unctione. Item falsum est quod Christus non fuit visus unktionibus visibilibus, dicitur enim Ioan. 12. quod Maria accepit libram unguenti nardi pistici, & unxit pedes Iesu. Et Luc. 7. dicitur quod osculabatur pedes eius & ungebat unguento. Et Christo mortuo unctum est corpus eius per Nicodemum, ut dicitur Ioan. 19. ergo falsum est quod Christus non fuerit unctus visibilibus unktionibus. Et si dicatur quod Christus non fuit visus visibilibus unktionibus per modum sacramenti, vel sacramentalis, sicut fuit visus pane & vino consecratis, & aqua baptismi Ioannis tanquam quodam sacramentali. Non obstat, quia Christus a sacramentis vel sacramentalibus nihil virtutis accepit. Et si aliquam virtutem dedit ex suo tactu, dedit omnibus quae tetigit & quae in usum sacramentorum debebant venire.

8. **D**icendum est ergo aliter, quod materia sacramenti est quasi quoddam instrumentum quo minister utitur in sacramento quae consistunt in usu, & applicatione materiae ad suscipientem, propter quod materia debet congruere ministro, & ministro materiae. In quocumque igitur sacramento minister est determinatus aliqua ordinatione, materia est determinata aliqua benedictione. Et ubi unum non est, nec alterum, sicut patet in baptismo cuius minister non est determinatus circa ordinationem (potest enim quilibet baptizare) nec materia quantum est de necessitate sacramenti indiget aliqua benedictione. Sed in sacramento confirmationis minister est determinatus certa detestatione, scilicet episcopali. Et ideo necessarium est materiam esse determinatam certa benedictione. De chrismate ergo non benedictio nullus posset confirmari, & sic patet quae sit materia.

9. **C**IRCA secundum scilicet circa usum materiae in hoc sacramento sciendum est, quod usus eius est in consignatione frontis in modum crucis. Et vtrumque est de necessitate sacramenti. Cuius ratio est, quia actus ad quem perficit confirmatio est libera confessio fidei Christi. Potest autem aliquis impediri a libera confessione propter duo aliquos propter timorem mortis qui est timor poenae, &

propter